

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

В.С. Моркун

2018 р.

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ

на науково-дослідну роботу

**«Розробка пристрою неруйнівного контролю фізико-хімічних властивостей
гірських порід в експлуатаційних свердловинах»**

РК№ 0118U000120

30-109-18

Кривий Ріг – 2018

Підстава для виконання НДР

1. Мета та вихідні дані

Метою проекту є розширення сировинної бази України, зниження втрат руд та зниження ступеню засмічення підірваної гірничої маси шляхом оперативного контролю глибини, положення експлуатаційних свердловин в масиві та контролю якості руди.

Ідеї та робочі гіпотези проекту. Ідея проекту полягає у розробленні методології оптимізації обліку при неруйнівному контролі фізико-хімічних і фізико-механічних властивостей експлуатаційних свердловин. Робоча гіпотеза проекту полягає у доцільності комплексного використання розсіяного гамма-випромінювання та електронної інклінометрії для розроблення методології оптимізації обліку при неруйнівному контролі фізико-хімічних і фізико-механічних властивостей експлуатаційних свердловин.

Сформульована мета роботи зумовила необхідність розв'язання таких завдань:

- обґрунтування принципів і формалізація процедури оперативного контролю глибини і положення експлуатаційних свердловин в масиві;
- розроблення методики оцінки якості залізорудної сировини в масиві з застосуванням ядерно-фізичних та інших геофізичних методів;
- розроблення алгоритму оперативного контролю просторового положення експлуатаційних свердловин в умовах підземного видобутку;
- розроблення алгоритму оперативного контролю глибини експлуатаційних свердловин;
- розроблення та дослідження математичної моделі факторів, що впливають на втрати руд і засмічення підірваної гірничої маси.
- розроблення функціональної і принципової схеми електронного інклінометра;
- розроблення функціональної і принципової схеми електронного обмежувача глибини;
- розроблення удосконаленої технології безперервного контролю глибини, просторового положення експлуатаційних свердловин в масиві та якості руди;
- виготовлення макетного зразка інклінометра і дослідження технічних даних в залежності від повного елементного складу руд;
- розроблення програми і методики дослідження свердловинного глибиноміра та електронного інклінометра;
- виготовлення та лабораторні випробування макетного зразка комбінованого зонда, який є поєднанням свердловинного глибиноміра, електронного інклінометра та каротажного пристрою;
- статистичний аналіз результатів лабораторних і напівпромислових досліджень комбінованого зонда.

2. Етапи роботи, термін виконання та кінцеві результати

Етапи роботи (рік)	Назва та зміст етапу	Обсяг фінансування етапу	Очікувані результати етапу (зазначити конкретні наукові результати та наукову і науково-технічну продукцію). Звітна документація (зазначити кількість запланованих публікацій, захистів магістерських, кандидатських та докторських дисертацій, отримання охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності).
1. 2018 р.	Обґрунтування принципів і формалізація процедури оперативного контролю глибини і положення експлуатаційних свердловин в масиві гірських порід. Розробка методики оцінки якості залізорудної сировини в масиві з застосуванням ядерно -фізичних та інших геофізичних методів. Розробка алгоритму оперативного контролю просторового положення експлуатаційних свердловин в умовах підземного видобутку. Розробка алгоритму оперативного контролю глибини експлуатаційних свердловин Розробка та дослідження математичної моделі факторів, що впливають на втрати руд і засмічення підірваної гірської маси. Розробка функціональної і принципової схеми електронного інклінометра. Розробка функціональної і принципової схеми електронного обмежувача глибини. Розробка функціональної і принципової схеми комбінованого зонда.	731.5 тис. грн	Очікувані результати: методика обґрунтування принципів і формалізація процедури оперативного контролю глибини і положення експлуатаційних свердловин в масиві гірських порід; метод оцінки якості залізорудної сировини в масиві із застосуванням ядерно -фізичних та інших геофізичних методів; метод розробки алгоритму оперативного контролю просторового положення експлуатаційних свердловин в умовах підземного видобутку та оперативного контролю глибини експлуатаційних свердловин; Звітна документація: опис прикладної технології оперативного контролю глибини і положення експлуатаційних свердловин в масиві гірських порід. Публікації, захисти магістерських, кандидатських та докторських дисертацій, об'єкти права інтелектуальної власності: 1 монографія, 7 статей у фахових виданнях, 11 матеріалів та тез доповідей конференцій, захист 1-ї кандидатської та 3-х магістерських дисертацій, підготовка до захисту 1-ї докторської дисертації, 3 патенти.
2. 2019 р.	Розробка удосконаленої технології безперервного	828.98 тис. грн	Очікувані результати: метод визначення і класифікації

	контролю глибини, положення експлуатаційних свердловин в масиві і якості руди. Виготовлення макетного зразка комбінованого зонда і дослідження технічних даних в залежності від повного елементного складу руд. Розробка програми і методики дослідження свердловинного глибиноміра та електронного інклінометра. Лабораторні випробування макетного зразка комбінованого зонда. Статистичний аналіз результатів лабораторних і напівпромислових досліджень комбінованого зонда.	основних і додаткових факторів, що впливають на втрати руд і засмічення підірваної гірської маси; функціональна і принципова схема, електронного інклінометра і глибиноміра вибухових свердловин; макетний зразок комбінованого зонда і результати лабораторних досліджень технічних характеристик в залежності від повного фізико-хімічного складу і фізико-механічних властивостей мінеральної сировини. Програми і методики дослідження комбінованого зонда, що поєднує свердловинний глибиномір, електронний інклінометр та пристрій для гамма-каротажу; результатів лабораторних і напівпромислових досліджень комбінованого зонда. Обробка і аналіз результатів лабораторних і напівпромислових досліджень. Звітна документація: опис результатів експериментальних досліджень комбінованого зонда. Публікації, захисти магістерських, кандидатських та докторських дисертацій, об'єкти права інтелектуальної власності: 1 монографія, 1 навчальний посібник, 8 статей у фахових виданнях, 17 матеріалів та тез доповідей конференцій, захист 1-ї кандидатської та 4-х магістерських дисертацій, 4 патенти.

3. Очікуванні результати проекту, спосіб реалізації результатів НДР

Очікувані результати: методика обґрунтування принципів і формалізація процедури оперативного контролю глибини і положення експлуатаційних свердловин в масиві гірських порід; метод оцінки якості залізорудної сировини в масиві з застосуванням ядерно-фізичних та інших геофізичних методів; метод розробки алгоритму оперативного контролю просторового положення експлуатаційних свердловин в умовах підземного видобутку та оперативного контролю глибини експлуатаційних свердловин; метод визначення і класифікації основних і додаткових факторів, що впливають на втрати руд і засмічення підірваної гірської маси; функціональна і принципова схема

електронного інклінометра, комбінованого зонду і глибиноміра вибухових свердловин, лабораторних досліджень технічних характеристик в залежності від повного фізико-хімічного складу і фізико-механічних властивостей мінеральної сировини.

Існуючі засоби інклінометрії призначені в основному для нафтової і газової промисловості, при вертикальних свердловинах. у гірничорудній промисловості комбінований спосіб каротажу віялоподібних вибухових свердловин з інклінометрією раніше не використовувався. крім того, істинне значення азимутального кута необхідно обчислювати за спеціальною формулою, що знижує оперативність і продуктивність. слід так само відзначити, що існуючі інклінометри призначені для експлуатації в умовах підземного видобутку залізних руд чутливі до наявності магнітних руд, що знижує точність контрольованих параметрів.

У навчальному процесі:

- підготовка нових лекційних курсів та циклів лабораторних робіт: за результатами виконання проекту будуть розроблені та впроваджені у навчання 3 нових цикли лабораторних робіт, матеріали роботи будуть використані у лекційних курсах «Моделювання в гірничорудній і металургійній промисловості», «Автоматизація типових технологічних процесів»;

- використання для вдосконалення лекційних курсів та оновлення циклів лабораторних робіт: результати проекту будуть використані для оновлення циклів лабораторних робіт та лекційних курсів «Моделювання в гірничорудній і металургійній промисловості»,

- виконання магістерських кваліфікаційних робіт: результати проекту будуть використані при формуванні тематики і завдань дослідження магістерських робіт;

- видання підручників, навчальних посібників: за результатами проекту будуть видані навчальні посібники з дисциплін «Моделювання в гірничорудній і металургійній промисловості»;

4. Перелік звітної документації, якою завершується виконання НДР

№	Назви показників очікуваних результатів	Кількість
1.	Будуть опубліковані за темою проекту статті у журналах, що входять до науково-метричних баз даних WoS та/або Scopus з індексом SNIP $\geq 0,4$ (Source Normalized Impact Per Paper) (для соціо-гуманітарних наук з індексом SNIP > 0).	1
2.	Будуть опубліковані за темою проекту статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України та мають ISSN, статті у закордонних журналах, що не увійшли до пп.10.1-10.2, а також англomовні тези доповідей у матеріалах міжнародних конференцій, що індексуються науково-метричними базами даних WoS або Scopus (Index Copernicus для соціо-гуманітарних наук) та охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності	11

3.	Монографії за темою проекту, що будуть опубліковані у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу (друкованих аркушів)	-
4.	Розділи монографій за темою проекту, що будуть опубліковані у закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу (друкованих аркушів).	-
5.	Монографії за темою проекту, що будуть опубліковані мовами, які не відносяться до мов Європейського Союзу (друкованих аркушів)	10
6.	Буде впроваджено наукові або науково-практичні результати проекту шляхом укладання господарчих договорів, продажу ліцензій, грантових угод поза межами організації-виконавця	-
7.	Буде захищено дисертації кандидата наук (доктора філософії) та доктора наук виконавцями за темою проекту	1 1

5. Порядок розгляду та приймання результатів НДР

Анотований звіт керівника НДР розглядається на засіданні вченої (науково-технічної) ради ВНЗ та надається до розгляду наукової ради МОН України. У разі закінчення строку виконання роботи – надається анотований звіт за завершеною НДР.

6. Техніко економічне обґрунтування

Значимість отриманих результатів дослідження є створення комплексної ієрархічної системи контролю і управління якістю мінеральної сировини і технічних параметрів вибухових свердловин, що дозволить знизити засмічення підірваної гірничої маси на 3,7% і втрати руд – на 7%, підвищити якість товарної руди, забезпечити конкурентоспроможність на світовому ринку і розширити сировинну базу України. Перевагою даного проекту є комплексне вирішення проблем підвищення якості товарної руди, зниження втрат і зuboжіння підірваної гірської маси шляхом використання синтезу геофізичних і ядерно-фізичних методів.

Підтвердження важливості результатів цієї роботи для гірничорудної промисловості вказані в листах генерального директора асоціації «Укррудпром» №Ур-01/67 від 5.05.2017 р. і технічного директора ПАТ «Кривбасзалізрудком» № 15 від 05.05.2017р.

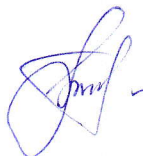
Потенційними споживачами результатів даних досліджень є всі гірничодобувної підприємства України, де застосовуються підземні способи видобутку руд.

Керівник НДР

А. А. Азарян

Начальник НДЧ

Д. В. Бровко

Нормоконтролер

С. М. Грищенко